

Grensoverschrijdende samenwerking Actielijst Nedersaksen - Nederland t.b.v. het oplossen van grensoverschrijdende knelpunten

Inleiding

Voor de sociaaleconomische ontwikkeling van de grensregio's is goede grensoverschrijdende samenwerking van groot belang. Burgers en bedrijven in het grensgebied willen ook in het buurland kunnen wonen, werken, ondernemen en gebruik kunnen maken van openbaar vervoer en gezondheidszorg zonder daarbij hinder te ondervinden van allerlei financiële en administratieve belemmeringen als gevolg van verschillen in wet- en regelgeving. Tegelijk levert het stimuleren van de sociale en economische ontwikkelingskansen van de grensregio's een bijdrage aan het oplossen van de problemen die met de demografische verschuivingen gepaard gaan en die zich met name in Nederland in een aantal grensregio's voordoen.

De samenwerkingsagenda van Nedersaksen en Nederland wordt vooral bepaald door het streven om een grensoverschrijdende arbeidsmarkt te realiseren. De doelstellingen van wederzijdse diploma-erkenning en samenwerking tussen onderwijsinstellingen en arbeidsvoorzieningsorganisaties zijn daar onlosmakelijk mee verbonden. Een ander belangrijk aandachtspunt is het zorgdragen voor adequaat grensoverschrijdend openbaar vervoer. Daarbij wordt niet alleen naar het streekvervoer gekeken, maar ook naar capaciteitsuitbreiding van de verkeersinfrastructuur. In dat kader is er bijzondere aandacht voor de grote betekenis van de E 233, die Nederland verbindt met de Duitse havens rond de Noord- en de Oostzee alsmede met de Scandinavische landen. Ook het onderwerp veiligheid mag met het oog op thema's als risicobeheersing en criminaliteitsdruk niet ontbreken op de agenda. En ten slotte juichen Nedersaksen en de Nederlandse grensregio's het voorstel van de Nederlandse regering toe om bij de implementatie van Europese regelgeving in een vroeg stadium met elkaar te overleggen wanneer evidente signalen erop wijzen dat van een bepaalde maatregel negatieve gevolgen voor de grensregio's worden verwacht. Want zoals bekend is voorkomen beter dan genezen. Daartoe rekenen we ook het ontwikkelen van kaders voor het nieuwe INTERREG-programma. De Europese subsidiemogelijkheden voor de periode 2014 - 2020 moeten nauw op elkaar worden afgestemd en projecten gericht op het verder ontwikkelen van de grensoverschrijdende samenwerking moeten worden geïntensiveerd.

Binnen die grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Nedersaksen is over en weer sprake van groot potentieel op velerlei vlak. Dat geldt onder meer voor het terrein van duurzame energie. De samenwerking zou daarom in de komende jaren vooral op dat terrein nog gericht verbreed en verdiept moeten worden. Daarover zijn Nedersaksen en de provincies Drenthe, Fryslân, Groningen en Overijssel het eens. Juist op het gebied van duurzame energie zijn er tal van mogelijkheden om tot nog intensievere samenwerking te komen. Dat geldt met name voor windenergie.

De samenwerking tussen universiteiten en onderzoeksinstituten moet verder worden uitgebreid en geïntensiveerd.

Goede grensoverschrijdende samenwerking is overigens niet alleen in het belang van de grensregio's, maar van heel Nederland en heel Nedersaksen. De handelsstromen tussen Nederland en Duitsland zijn groter dan de handel tussen Nederland c.q. Duitsland en andere landen in Europa, Amerika of Azië. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de economische samenwerking tussen Nedersaksen en Nederland een belangrijke rol speelt.

De hieronder volgende lijst is op basis van eerder opgestelde actie- c.q. knelpuntenlijsten tot stand gekomen. Desalniettemin gaat de voorkeur uit naar een dynamische agenda die ruimte biedt voor nieuwe doelen en maatregelen.

De onderstaande lijst met **grensoverschrijdende actiepunten** m.b.t. de samenwerking tussen Nedersaksen en Nederland bestaat uit twee deellijsten, te weten:

1. een actielijst (met **actiepunten** die voor het **gehele grensgebied relevant** zijn en waarvoor **steun van het Rijk c.q. de deelstaat** nodig is en die **naar alle waarschijnlijkheid binnen twee jaar tot concrete resultaten leiden**);

2. een monitoringlijst (met **specifiek regionale actiepunten**, hier ligt het accent op monitoring: specifiek regionale onderwerpen en aspecten, die hun oorsprong weliswaar in de gemeenten c.q. regio's hebben, maar waarvoor desondanks **steun van het Rijk c.q. de deelstaat** nodig is).

Actielijst

Thema 1

Grensoverschrijdende arbeidsmarkt en grensoverschrijdend onderwijs; wederzijdse diploma-erkenning

Arbeidsmarkt: Verbetering kwaliteit informatievoorziening voor grensarbeiders.

Nedersaksen beschouwt het internetportaal met informatie voor grensarbeiders dat ontwikkeld en in beheer is van het Secretariaat-Generaal van de Benelux als een hulpmiddel bij oriëntatie op mogelijkheden op werk over de grens. Het biedt een goede mogelijkheid om informatie voor belangstellenden te bundelen, maar het kan persoonlijke advisering niet vervangen. Nedersaksen zal zich daarom ook in de toekomst blijven inzetten voor de mogelijkheid van persoonlijke advisering bij vragen op het gebied van de arbeidsmarkt in het respectieve buurland door de zgn. EURES-adviseurs. Het internetportaal wordt daarbij als een aanvullende mogelijkheid meegenomen. In dit verband wordt verwezen naar de bestaande activiteiten van Nedersaksen binnen het INTERREG IV A-project "Burgeradvisering" (aanbod van een informatie- en adviesstructuur omtrent grensoverschrijdende mobiliteit). In dit project gaat het om het ontwikkelen en realiseren van een uitgebreid advies- en informatienetwerk op het vlak van grensoverschrijdende mobiliteit van bedrijven en burgers (01/2011 – 06/2015). Bovendien is het de bedoeling dat via dit netwerk de mobiliteit van bedrijven in het grensgebied wordt gestimuleerd, om zo een bijdrage te leveren aan de regionale grensoverschrijdende en economische ontwikkeling van Noord-Nederland en het noordwestelijk deel van Nedersaksen. De vraag of na afronding van het project gegevens ter beschikking kunnen worden gesteld aan het internetportaal, moet nog worden beantwoord.

Actiepunt 1a: Het ministerie van Economische Zaken, Werkgelegenheid en Verkeer in Nedersaksen zal in de komende 6 - 12 maanden onderzoeken of Nedersaksen al dan niet aan het internetportaal voor grensarbeiders van de Benelux zal deelnemen en op basis van de uitkomsten van dit onderzoek daarover een beslissing nemen.

Onderwijs:

Actiepunt 1b: Met het oog op het verbeteren van het wederzijdse begrip en de communicatie dient te worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het aanbod van buurttaalonderwijs in de grensregio's te verbeteren.

Thema 2

Grensoverschrijdende afstemming tijdens de voorbereiding van de nationale kaders voor de nieuwe INTERREG-programma's V A

Nederland en Nedersaksen zijn van mening dat INTERREG V A in de toekomst zodanig moet worden ingezet dat gegarandeerd is dat het in de regio's aanwezige potentieel maximaal wordt benut. Nederland en Nedersaksen ondersteunen het plan van de Europese Commissie om de subsidies voor grensoverschrijdende infrastructuur in de Structuurfondsen van de Europese Unie onder te brengen. Nederland vindt het voor de INTERREG-V periode belangrijk om aan te sluiten bij de doelen van de Europa 2020 strategie; innovatie en een duurzame koolstofarme economie met de focus op het MKB/bedrijfsleven.

Met het oog op het gemeenschappelijke INTERREG-programma V A (samenwerking in grensregio's) is strategische afstemming in een vroeg stadium absoluut noodzakelijk en bovendien inherent aan het systeem. Het toekomstige INTERREG-stimuleringsprogramma in het kader van doel 3 van de Europese structuurfondsen - "Europese Territoriale samenwerking" - dient zo te worden ingericht dat een optimale koppeling/bundeling van aan weerszijden van de grens aanwezige kennis en knowhow mogelijk blijft. Binnen afzienbare tijd zullen de gemeenschappelijke inhoudelijke speerpunten vaststaan die de grondslag vormen voor het gemeenschappelijke nieuwe INTERREG-stimuleringsprogramma Deutschland-Nederland 2014 - 2020.

Er is een voorbereidingsgroep voor het nieuwe INTERREG-programma V A ingesteld waarin de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen, de Nederlandse regering alsmede vertegenwoordigers van de Nederlandse provincies en Euregio's zitting hebben.

Momenteel wordt in het kader van de discussie over de thema's voor de komende programmaperiode ook gesproken over de samenwerking tussen universiteiten. De kaders van het nieuwe stimuleringsprogramma voor grensoverschrijdende samenwerking dienen zodanig te worden vastgesteld dat juist binnen het tertiair onderwijs veelbelovende samenwerkingsverbanden met de Carl von Ossietzky Universiteit in Oldenburg en de Universiteit van Osnabrück mogelijk zijn. Op die manier kunnen de kennis en knowhow van deze kennisinstellingen voor de grensoverschrijdende samenwerking worden benut. De kennistransfer tussen bedrijfsleven en universiteiten in Nedersaksen en Nederland kan verder uitgebreid worden, dat geldt in het bijzonder voor het MKB. Samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Twente biedt tal van mogelijkheden voor Nedersaksische bedrijven in het grensgebied.

Actiepunt 2a: Grensoverschrijdende afstemming in het kader van de voorbereiding van de nationale kaders voor de nieuwe INTERREG-programma's V A.

Thema 3

Gezondheidszorg

In de grensregio's is een bijzonder ontwikkelingspotentieel aanwezig op het gebied van de gezondheidszorg. De problemen en kansen in het grensgebied hebben geleid tot de meest uiteenlopende vormen van informele en formele grensoverschrijdende samenwerking tussen openbare lichamen. De regeringen van Nederland en Nedersaksen willen deze vormen van grensoverschrijdende samenwerking ruggensteun bieden teneinde de ontwikkelingskansen van de grensregio's te vergroten.

Patiëntveiligheid: preventie en terugdringing van behandelings-geassocieerde infecties (BAI) en van de ontwikkeling van antibioticaresistentie

Op het gebied van de gezondheidszorg vormen behandelings-geassocieerde infecties (BAI) - in het bijzonder infecties met bacteriën die resistent zijn tegen antibiotica - een belangrijk uitgangspunt voor preventieve maatregelen.

In Nedersaksen kunnen op dit moment bijvoorbeeld onvoldoende specialisten op het gebied van hygiëne en medische milieukunde worden opgeleid. In dit verband moet aandacht worden gegeven aan de wederzijdse erkenning van de betreffende opleidingsduur, leergangen en toetsing. Echt mogelijk wordt dit wanneer in het bijzonder inhoudelijke standaarden voor weerszijden van de grens kunnen worden ontwikkeld. Onder verwijzing naar thema 1b dient dit een apart speerpunt te worden in het dossier onderwijs en wederzijdse diploma-erkenning. Onder verwijzing naar het punt van kennistransfer dienen de daar opgevoerde kennisinstellingen ertoe bewogen te worden zich aan een dergelijk speerpunt te committeren.

Actiepunt 3a: Nadat er reeds goede ervaringen met grensoverschrijdende samenwerking zijn opgedaan binnen het INTERREG IV A-project EurSafety Health-net, zouden opleiding en bijscholing op het gebied van hygiëne en antibioticatherapie in de toekomst een centrale rol moeten spelen.

Gebruik van antibiotica binnen de dierhouderij

Elk gebruik van antibiotica, ook in de dierhouderij, bevordert het ontstaan van antibioticaresistentie.

Via de European Medical School (EMS) Oldenburg / Groningen en Stiftung Tierärztliche Hochschule Hannover (Universiteit voor Diergeneeskunde) zijn deskundigen op dit gebied beschikbaar. Zorginstellingen en andere instellingen zouden bij de bijscholing op dit vakgebied betrokken kunnen worden. De hoge dierdichtheid in het grensgebied is van bijzondere betekenis voor dit gebied.

Actiepunt 3b: Nedersaksen en Nederland hechten belang aan samenwerking - en zijn in het bijzonder geïnteresseerd in de continue registratie van antibioticagebruik en de afname in de dierhouderij; tevens geldt dit voor dierenartsen die aan weerszijden van de grens werkzaam zijn - om ook grensoverschrijdend toezicht te kunnen houden op het gebruik van antibiotica in de dierhouderij. Dat geldt ook voor het toezicht op bedrijven die direct of indirect antibiotica leveren aan veehouders in het respectieve buurland.

Informatie-uitwisselingssysteem m.b.t. onbevoegde c.q. geschorste medisch specialisten/zorgverleners

De uitstroom van Nederlandse zorgverleners naar het buitenland leidt tot problemen. Het zijn namelijk voornamelijk geschorste of disfunctionerende Nederlandse beroepsbeoefenaren die de grens over gaan. Er zijn al enkele incidenten geweest met Nederlandse artsen / zorgverleners die in Duitsland werkzaam waren. Naar aanleiding van dergelijke incidenten probeert Nederland in samenwerking met buurlanden (in Duitsland ook met afzonderlijke deelstaten, waaronder Nedersaksen) vooruitlopend op de herziening van de Richtlijn Erkenning Beroepskwalificaties (2005/36/EG) op bilateraal niveau - in plaats van EU-breed - te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor uitwisseling van gegevens over tuchtzaken tegen artsen, wangedrag enzovoorts. Nederland bepleit in dit kader een pragmatische aanpak, zodat over en weer op een snelle en efficiënte manier gegevens over onbevoegde artsen / zorgverleners uitgewisseld kunnen worden.

Actiepunt 3c: Om te voorkomen dat onbevoegde c.q. geschorste zorgverleners aan de andere kant van de grens hun beroep uitoefenen en/of patiënten behandelen, gaan Nedersaksen en Nederland zich inzetten voor een pragmatisch vormgegeven informatie-uitwisselingssysteem m.b.t. deze specifieke categorie zorgverleners.

Thema 4

Grensoverschrijdend openbaar streekvervoer, infrastructuur

Capaciteitsuitbreiding van de spoorinfrastructuur, voor zover in eigendom van de federale overheid valt aan Duitse zijde grotendeels onder verantwoordelijkheid van de *Deutsche Bahn* AG (exploitant) c.q. van de federale regering (eigenaar). De mogelijkheden om in te grijpen door Nedersaksen beperken zich voornamelijk tot medewerking aan het federale transport- en infrastructuurplan (Bundersverkehrswegeplan) en op capaciteitsmaatregelen voor het streekpersonenvervoer over het spoor. Het grensoverschrijdende spoortracé van de *Bentheimer Eisenbahn* dat niet in eigendom is van de federale overheid, wordt voor goederenvervoer gebruikt en in het bijzonder voor de Duits-Nederlandse verbinding tussen Europark Coevorden en Emlichheim. Streekpersonenvervoer over het spoor wordt op deze verbinding niet aangeboden. Grensoverschrijdende buslijnen voor lange afstanden vullen de treinverbindingen voor personen op het *Deutsche Bahn* netwerk aan.

De dienstregelingen voor het streekvervoer over het spoor en de weg moeten nauwer op elkaar worden afgestemd. Daarnaast moeten de grensoverschrijdende OV-verbindingen verder worden verbeterd, bijvoorbeeld door het aanbieden van de grensoverschrijdende treinverbinding Bad Bentheim - Hengelo (pilotproject). Er moet breed commitment zijn voor de verdere versterking, ontwikkeling en voortzetting van de transport-corridors "Kust-corridor" (als onderdeel van de noordelijke ontwikkelings-as), "Eems-corridor" en "West-Oost-corridor".

Nedersaksen is van mening dat dit een belangrijk thema is voor de Duits-Nederlandse samenwerking en tevens één van de belangrijkste onderwerpen voor overleg en afstemming binnen de bestaande samenwerkingsverbanden.

Treinverbinding Hengelo-Bad Bentheim:

In het kader van een door de Europese Unie gesubsidieerd project rijdt er sinds december 2010 voor de duur van drie jaar ieder uur een trein tussen Bad Bentheim en Hengelo. Het project wordt op Europees niveau via het INTERRREG-programma IV A gefinancierd. Daarnaast is er sprake van cofinanciering door partners uit de deelnemende lidstaten. Aan Nederlandse zijde zijn dat:

1. het Rijk,
2. de provincie Overijssel,
3. de regio Twente,
4. de gemeenten Hengelo en Oldenzaal,

en aan Nedersaksische zijde:

1. de deelstaat Nedersaksen,
2. de Landesnahverkehrsgesellschaft (LNVG),
3. de Landkreis Grafschaft Bentheim
4. en de steden Bad Bentheim en Nordhorn.

Of het project na afronding van de pilot wordt voortgezet hangt af van de ontwikkeling van het aantal reizigers, dat vooralsnog achterblijft bij de doelstelling.

Actiepunt 4a: De partners bereiden op dit moment een besluit voor om de proef na 2013 te beëindigen. Te zijner tijd wordt nog gezocht naar alternatieve mogelijkheden voor een grensoverschrijdende verbinding. Tevens onderzoeken de betrokkenen of de bestaande treinverbinding Rheine - Bad Bentheim in de toekomst naar Hengelo kan worden doorgetrokken.

Treinverbinding Groningen-Leer-Oldenburg-Bremen

Verbetering van de verbinding Groningen-Oldenburg o.a. door reistijdverkorting, frequentieverhoging en kwaliteitsverbetering.

De deelstaat Nedersaksen heeft de capaciteitsuitbreiding van het tracé Oldenburg - Leer opnieuw voorgedragen voor opname in het nieuwe *Bundesverkehrswegeplan 2015* en daarbij ook gewezen op de toename van het grensoverschrijdend verkeer.

Actiepunt 4b: Met het oog op het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar reistijdverkorting op het traject Groningen - Bremen zetten de provincie Groningen (initiatiefnemer en bevoegde autoriteit aan Nederlandse zijde), het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Milieu, de deelstaat Nedersaksen en de Vrije Hanzestad Bremen zich ervoor in om nog vóór de zomer van 2013 een projectgroep en een stuurgroep in te stellen. Uitgangspunten voor dit haalbaarheidsonderzoek zijn een maximale reistijd van 1.23 uur tussen Groningen en Bremen en het principe van duurzaamheid. Het streven is erop gericht dat deze stuurgroep binnen een jaar haar eindrapport presenteert met daarin alle benodigde gegevens om in Nederland en Nedersaksen - en eventueel in Bremen - verdere besluitvorming mogelijk te maken.

Grensoverschrijdende ticketsystemen

Reizigers worden aan weerszijden van de landsgrens geconfronteerd met verschillende vervoerbewijzen, tarieven en technische systemen. Nedersaksen en Nederland zullen zich ervoor inzetten dat bij het ontwikkelen van ticketsystemen voor het streekvervoer - d.w.z. van soorten vervoerbewijzen en de verkoop daarvan - rekening wordt gehouden met grensoverschrijdende aspecten c.q. factoren.

Daartoe dienen Nedersaksen en Nederland elk een centraal aanspreekpunt aan te wijzen. Nedersaksen beoogt de *Niedersachsentarifgesellschaft mbH (NITAG; www.niedersachsentarif.info)* aan te wijzen en opdracht te verlenen tot invoering en verdere ontwikkeling van het zogeheten *Niedersachsentarif (SPNV-Tarif)*. De aandeelhouders van deze maatschappij zijn de betreffende spoorwegautoriteiten en vervoerders. De deelstaat Nedersaksen (vertegenwoordigd door het Nedersaksische ministerie van Economische Zaken, Werkgelegenheid en Verkeer) is graag bereid het centrale aanspreekpunt desgewenst te ondersteunen.

Actiepunt 4c: De centrale aanspreekpunten in Nedersaksen en Nederland voegen gezamenlijk alle beschikbare informatie en opgedane ervaringen samen, om het geheel daarvan vervolgens ter bespreking voor te leggen aan de in Nederland en in Nedersaksen voor het openbaar vervoer verantwoordelijke autoriteiten en vervoerders. Het belangrijkste doel daarbij is informatie-uitwisseling als eerste stap naar de ontwikkeling en implementatie van praktische oplossingen en verhoging van het gebruiksgemak voor de reizigers.

Verbreding van de E 233

Actiepunt 4d: Nedersaksen en de Nederlandse provincies Drenthe, Fryslân en Groningen onderstrepen het belang van verbreding van de E 233 van twee naar vier rijstroken vanaf de A 31 bij Meppen tot aan de A 1 bij Cloppenburg. Een belangrijk punt waarover in de komende jaren duidelijkheid moet worden verkregen, betreft de financiering van deze verbreding. De Duitse federale overheid wordt dringend verzocht, nadat aan Duitse zijde het zogeheten *Planfeststellungsverfahren* doorlopen is (vgl. met het Nederlandse Tracébesluit), de financiële middelen voor de verbreding van het volledige tracé beschikbaar stellen. Wanneer met de werkzaamheden kan worden begonnen, ligt in handen van de Duitse federale overheid als wegbeheerder.

Europark Coevorden - Emlichheim

Actiepunt 4e: Nedersaksen en de provincie Drenthe gaan hun doelen met betrekking tot het logistiek bedrijvenpark Coevorden - Emlichheim zowel wat betreft de planning van bouwactiviteiten (o.a. aanleg en optimalisatie van spoorinfrastructuur inclusief aansluiting op het Duitse spoorwegennet) alsook in strategisch opzicht (grensoverschrijdende uitbreiding van Dryport Emmen - Coevorden) op elkaar afstemmen.

Nederlandse en Duitse vertegenwoordigers in het grensgebied zijn reeds in gesprek over een gezamenlijk ontwikkelingsperspectief voor de logistieke sector. Het is de bedoeling dat daartoe rond zomer 2013 een bidbook wordt opgesteld. In de aanloop daar naar toe zullen de plannen worden afgestemd tussen de Provincie Drenthe en het ministerie van Economische Zaken, Werkgelegenheid en Verkeer in Nedersaksen.

Treinverbinding tussen Groningen en de Eemshaven

Nederland en Nedersaksen zijn zich bewust van het belang van de treinverbinding tussen Groningen en de Eemshaven, onder meer vanwege de bereikbaarheid van het eiland Borkum. Het initiatief om deze spoorlijn door te trekken komt uit de regio zelf en blijkt uit het commitment van alle betrokken partijen en uit een goed verlopende publiek-private samenwerking en een goede grensoverschrijdende samenwerking. Nedersaksen heeft al een financiële bijdrage van maximaal € 250.000 toegezegd. In totaal is momenteel een budget van circa 17,5 miljoen Euro beschikbaar voor het gehele traject: van de ontwerpfase tot en met de daadwerkelijke aanleg.

Actiepunt 4f: De provincie Groningen zal in 2014 een realisatiebesluit over de capaciteitsuitbreiding van deze spoorverbinding nemen.

Thema 5**Implementatie van Europese regelgeving en gevolgen voor de buurlanden / "grenslandtoets"**

Het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken heeft tussen januari en augustus 2012 een juridisch-bestuurskundige studie laten uitvoeren naar de mogelijkheden om een pilot op te starten, waarbij in geval van implementatie van Europese regelgeving met mogelijke effecten in de grensgebieden de buurlanden geconsulteerd worden over de uitvoering en tijdsfasering van deze regelgeving. In die studie stond de vraag centraal op welke manier een signaleringssysteem voor mogelijke grenseffecten van Europese regelgeving vóór de implementatie van die regels het beste kan worden vormgegeven. Het eindrapport van deze studie door de Universiteit Leiden, getiteld «Wij doen dat zo», kwam in augustus gereed. De studie concludeert dat veel voorbeelden van grenseffecten op nationale beleidsverschillen zijn gebaseerd en niet direct het gevolg zijn van Europees beleid. Europees beleid lijkt vooral grenseffecten op te lossen of te verminderen, aldus de auteurs. Nu het Nederlandse kabinet in juli 2011 aangaf dat het toetsen van voorgenomen beleid en wetgeving op mogelijke grenseffecten als een te zwaar middel wordt beschouwd dat niet past in de wens van het kabinet om onnodige bureaucratie te vermijden, acht Nederland een rijksbreed signaleringssysteem voor de kennelijk nog geringere kans op grenseffecten van Europese regelgeving evenmin gewenst.

Actiepunt 5a:

Wanneer evidente signalen erop wijzen dat van een bepaalde maatregel grenseffecten worden verwacht, moeten deze in kaart worden gebracht met het oog op de wenselijkheid van eventueel corrigerend of flankerend beleid. Daarnaast staat het de vakministeries in Nederland en Nedersaksen vrij om bij de implementatie van nieuwe Europese regelgeving nauw af te stemmen met de buurlanden (ook bij wijze van een pilotproject) ter voorkoming van divergentie, of om zelf een signaleringssysteem op te zetten. De studie levert daarvoor reeds een praktisch instrument.

Thema 6**Demografische ontwikkeling en grensoverschrijdende samenwerking**

Het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wil onderzoeken welke demografische ontwikkelingen er aan weerszijden van de grens spelen en welke rol grensoverschrijdende samenwerking kan hebben bij de aanpak van de gevolgen van deze ontwikkelingen.

Actiepunt 6a: In dit verband streven Nederland en Nedersaksen naar een harmonieuze afstemming van beleid en aanpak.

Thema 7

Samenwerking in het tertiair onderwijs (universitair onderwijs en onderzoek)

Hanse Law School (HLS)

Actiepunt 7a: In het kader van de Hanse Law School (HLS) bieden de Universität Oldenburg, de Rijksuniversiteit Groningen en de Universität Bremen gezamenlijk een Europese rechtenstudie aan, bestaande uit bachelor-opleidingen en een master-opleiding.

De belangstelling voor de bachelor-opleidingen is goed en stabiel. De belangstelling voor de master-opleiding moet in de komende jaren verder gestimuleerd worden. Momenteel is het zo dat veel bachelor-studenten besluiten om een master aan een universiteit elders in Europa te volgen. Daar komt bij dat men er niet in slaagt om een vergelijkbaar aantal externe-masterstudenten naar de HLS te halen.

Met het oog op de toekomst van de HLS onderscheidt de Universität Oldenburg de volgende ontwikkelingsrichtingen en -perspectieven (ook met het doel om een duurzaam economisch draagvlak te creëren):

- mogelijkheden voor specialisatie in de rechtsgebieden water, energie en geneeskunde;
- deelname - tegen betaling - aan bijscholingsactiviteiten (bijvoorbeeld modules voor gemeenschappelijk gebruik, gezamenlijke certificering);
- grotere betrokkenheid van de HLS bij onderzoek met als doel toename van de tweede en derde geldstroom.

European Medical School (EMS)

Actiepunt 7b: De Universität Oldenburg en de Rijksuniversiteit Groningen bieden met ingang van het studiejaar 2012-2013 een gezamenlijke opleiding geneeskunde aan: de European Medical School (EMS). Deze is qua vorm en structuur van het onderwijs uniek in Duitsland en Europa. Wederzijdse afstemming en een gemeenschappelijke aanpak zijn nodig om de EMS verder te ontwikkelen.

Energie/ European North Sea Energy Alliance (ENSEA):

Actiepunt 7c: Samen met projectpartners uit Nederland, Schotland, Noorwegen en Nedersaksen is in het kader van het zevende Europese kaderprogramma voor onderzoek (KP7) een subsidieaanvraag ingediend voor de oprichting van het internationaal energiecluster ENSEA. Deze aanvraag is inmiddels gehonoreerd. Het nationaal agentschap heeft bevestigd dat het project ENSEA gelijk al in de eerste financieringsronde in 2012 is opgenomen. In het kader van het proces van energietransitie vormen de Noordzeeregio's in het zuiden van Noorwegen, aan de Schotse oostkust, in Noord-Nederland en het noordwestelijk deel van Nedersaksen een gezamenlijke energieregio, die in Europa een centrale rol moet gaan vervullen als het gaat om stroomopwekking. Dit proces wordt vooral bespoedigd door een toename van het aantal elektriciteitscentrales langs de kust en de groeiende rol van offshore-windenergie en biomassa in de energiemix van de toekomst. Ook de in de regio's aanwezige mogelijkheden voor ondergrondse energieopslag zijn in deze context van belang. De samenwerking zal zich concentreren op het bereiken van evenwicht tussen fossiele brandstoffen en duurzame energieopwekking in de samenstelling van de toekomstige energiemix.

Thema 8

Veiligheid, risicobeheersing en criminaliteitsbestrijding

Een van de meest urgente problemen voor Nederland betrof de reorganisatie van de rampenbestrijding op grond van de Wet op de veiligheidsregio's, die op 01-10-2010 van kracht werd. Naar aanleiding hiervan hebben verschillende gemeenten in Nedersaksen en Nederlandse veiligheidsregio's al overeenkomsten met elkaar gesloten die op deze nieuwe wet aansluiten. Contactpersonen aan Nederlandse zijde zijn niet langer de commissarissen van de Koning (provincies), maar de voorzitters van de veiligheidsregio's.

Op het gebied van grensoverschrijdende criminaliteitsbestrijding bestaan al diverse samenwerkingsverbanden c.q. projecten. Dit geldt in het bijzonder voor de organisatie van het dagelijks werk van de plaatselijk bevoegde *Polizeidirektion Osnabrück*, inclusief de *Regionale Verbindungsstelle* in Lingen (regionaal coördinatiepunt), de *Polizeiakademie Nienburg* en het *Landeskriminalamt Niedersachsen*. Op dit moment lopen de voorbereidingen voor een nieuw project: "Crime Corridor E30" (CCE30). De Universiteit Twente (lead partner) wil de criminaliteitscijfers in het geografische gebied van de corridor E30 (Nederland, Duitsland, Polen) analyseren. Op basis van de aldus verkregen gegevens kunnen vervolgens dader- en misdaadprofielen inclusief modi operandi worden opgesteld.

Overeenkomst op het gebied van rampenbestrijding

Actiepunt 8a: Nedersaksen en Nederland besluiten om een nieuwe overeenkomst op het gebied van rampenbestrijding te sluiten, die de bestaande "Gemeenschappelijke verklaring inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Nedersaksen (2001)" vervangt. In de nieuwe overeenkomst dienen in het bijzonder afspraken te worden vastgelegd over jaarlijks te organiseren seminars, het stimuleren c.q. uitvoeren van gemeenschappelijke grensoverschrijdende oefeningen tussen rampenstaven (inclusief technische hulpverlening) en de uitgangspunten voor wederzijdse informatie-uitwisseling. Het streven is erop gericht dat het nieuwe verdrag uiterlijk eind 2013 wordt ondertekend.

Bilateraal overleg t.b.v. verbetering van grensoverschrijdende rampenbestrijding

Actiepunt 8b: Tot nog toe werden desbetreffende onderwerpen in de werkgroep "Grensoverschrijdende samenwerking bij rampenbestrijding" behandeld. Deze werkgroep bestond uit vertegenwoordigers van het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de grensregio's Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Limburg, de ministeries van Binnenlandse Zaken van de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen, de *Regierungsbezirke* Keulen, Düsseldorf en Münster alsook van de *Polizeidirektion Osnabrück*. Als gevolg van de invoering van de veiligheidsregio's in Nederland en de daarmee gepaard gaande veranderingen in de bevoegdheidsstructuur kan de werkgroep in zijn huidige vorm niet blijven bestaan.

Nedersaksen en Nederland streven ernaar in de eerste helft van 2013 een nieuwe werkgroep te vormen, die recht doet aan de nieuwe structuren aan Nederlandse zijde. Daarbij moet ook worden nagegaan of het operationeel niveau hierin betrokken dient te worden c.q. of het zinvol is op operationeel niveau een vergelijkbare overlegstructuur in te stellen.

Seminar t.b.v. verbetering van de grensoverschrijdende rampenbestrijding

Actiepunt 8c: Nedersaksen en Nederland gaan jaarlijks een seminar organiseren om over en weer meer duidelijkheid te krijgen over de respectieve werk- en organisatiestructuren alsmede over aanvraagprocedures voor grensoverschrijdende hulpverlening.

Netwerkkarten

Actiepunt 8d: Nederland bereidt de invoering van "netwerkkarten" voor. Deze kaarten maken voor de verschillende sectoren waar zich rampen kunnen voordoen, inzichtelijk wie waarvoor verantwoordelijk is (bijvoorbeeld scheepvaart, dierziektes). Het is de bedoeling dat daartoe met name bevoegdheden, juridische randvoorwaarden, processen / soorten maatregelen en contactpersonen in de dagelijkse werkpraktijk, d.w.z. buiten crisissituaties, bondig worden geïnventariseerd. Nedersaksen zal uiterlijk eind 2013 het overzicht van

sectoren waar zich rampen met grensoverschrijdende gevolgen kunnen voordoen, aanvullen met informatie over risicohaarden in Nedersaksen.

Opstellen van grensoverschrijdende criminaliteitsbeeld-analyses

Actiepunt 8e: Na afronding van een gemeenschappelijke Nedersaksisch-Nederlandse projectfase, gericht op het opstellen van grensoverschrijdende criminaliteitsbeeld-analyses, is het voor de beoogde praktische implementatie hiervan noodzakelijk de toekomstige (digitale) gegevensuitwisseling via zogeheten "veilige dataverbindingen" te garanderen. Dat is nodig om dit belangrijke instrument voor effectieve criminaliteitsbestrijding ook te kunnen gebruiken. Nedersaksen voldoet aan de technische voorwaarden hiervoor; Nederland is nog niet zo ver.

Thema 9**Eemsmond havens: Integraal Management Plan (IMP) Eems-Dollard**

Sinds eind 2010 werken de Nedersaksische en de Nederlandse overheden samen aan een Integraal Managementplan (IMP). Het IMP is een Nedersaksische planvorm (in het Duits *Integrierter Bewirtschaftungsplan* conform 92/43/EEG – Habitatrichtlijn) die ook toegepast is voor de estuaria van de Weser en de Elbe. Het levert een leidraad voor het handelen van de overheid. Een IMP heeft geen juridisch bindende werking. De kracht ligt in verbinding van alle betrokkenen bij het gebied. De kern van het organisatiemodel wordt gevormd door een stuurgroep (*Lenkungsausschuss*), projectgroep (*Planungsgruppe*) en vakgroepen (*Fachbeitragsgruppen*). De projectgroep is verantwoordelijk voor oplevering van een Nederlands beheerplan Natura 2000 en een Nederlands-Duits IMP. De Nederlandse projectgroep organiseert de Nederlandse kant van het werk. De Nedersaksische *Planungsgruppe* doet dit aan Duitse kant. In gezamenlijke zittingen van de projectgroepen worden deze twee kanten bij elkaar gebracht. Daarnaast zorgt de wederzijdse deelname in elkaars projectgroepen voor verbinding en voortgang. De Nederlandse en Nedersaksische vakgroepen bestaan uit experts van overheden en van belangenorganisaties die vakinhoudelijke bijdragen leveren. Bovendien zijn de Nedersaksische vakgroepen vrij toegankelijk.

Actiepunt 9a: Nederland en Nedersaksen nemen zich voor om medio 2014 het IMP Eems-Dollard gereed te hebben.

Thema 10

Natura 2000 / Stikstofemissies en Natura 2000-gebieden

Actiepunt 10a: Nederland, Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen nemen zich voor om, startend in 2013, trilateraal overleg te voeren c.q. kennis uit te wisselen over:

- de Nederlandse Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), en
 - de wederzijdse beoordeling van effecten op Natura 2000-gebieden die in de onmiddellijke nabijheid van deelstaat- en landsgrenzen gelegen zijn.
-

Monitoringlijst

Specifiek regionaal actiepunt 1: **Luchthaven Twente**

Nedersaksen volgt de verdere ontwikkelingen rond de inspanningen om te komen tot een regionale luchthaven. In dit kader zijn voor Nedersaksen de uitkomsten van de milieueffectrapportage (MER) van belang. In dat verband is ook de vraag van belang of gemeenten in Nedersaksen bezwaar of beroep tegen de m.e.r.-beoordelingsbeslissing gaan aantekenen.

-----||-----

Januari 2014